

C-417/23. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. július 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Østre Landsret – Nordhavn (Dánia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. június 30.

Felperesek:

Slagelse Almennyttige Boligselskab, Afdeling Schackenborgvænge

XM

ZQ

FZ

DL

WS

JI

PB

VT

YB

TJ

RK

Alperesek:

MV

EH

LI

AQ

LO

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Az alapeljárás tárgya

Az alapeljárás öt egyéni keresetből áll, amelyek közül az első, második, harmadik és negyedik ügy az SAB lakásügyi társaság által öt bérlővel szemben annak megállapítása iránti indított kereset, hogy e bérlőknek el kell ismerniük a bérleti szerződésük társaság általi megszüntetésének jogszerűségét (a slagelsei **Schackenborgvænge**), míg az ötödik ügyet 11 bérlő indította a koppenhágai **Mjølnerparken** területre vonatkozó fejlesztési terv Social-, Bolig- og Ældreministeriet (szociális, lakásügyi és az időskorúakkal kapcsolatos ügyekért felelős minisztérium) általi jóváhagyása jogszerűségének felülvizsgálata érdekében.

Valamennyi ügy központi kérdését az jelenti, hogy az úgynevezett „átalakítandó területeken” (korábban: „kemény gettóterületek”) a szociális családi lakások arányát csökkentő fejlesztési tervekre vonatkozó dán szabályok a lov om etnisk ligebehandlinggal (az etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmódról szóló dán törvény) és az annak alapjául szolgáló 2000/43 irányelvvel ellentétes, az etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetést valósítanak-e meg.

Hasonló kérdéseket vizsgálnak a dán bíróságok előtt folyamatban lévő számos más ügyben is, többek között a Højesteret (legfelsőbb bíróság) előtt folyamatban lévő hét ügyben és a Retten i Aarhus (aarhusi bíróság) előtt folyamatban lévő két ügyben. A Højesteret (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az előtte folyamatban lévő ügyeket felfüggeszti az ezen ügyekben előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések Európai Unió Bírósága általi elbírálásáig.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikk első bekezdésével összefüggésben értelmezett második bekezdése szerinti előzetes döntéshozatalra utalás, amely a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv 2. cikke (2) bekezdése a) és b) pontjának értelmezésére vonatkozik.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e értelmezni a 2000/43 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjában szereplő „etnikai származás” kifejezést, hogy e kifejezés a jelen ügyben fennállóakhoz hasonló körülmények között – ahol az almenboligloven (a szociális lakásokról szóló dán törvény) értelmében az „átalakítandó területeken” csökkenteni kell a szociális családi lakások arányát, és ahol az átalakítandó területkénti minősítés feltétele, hogy egy adott lakóövezet lakosainak több mint 50%-át „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” tegyék ki – kiterjed a személyek „nem nyugati országokból származó bevándorlókként és leszármazottaikként” meghatározott csoportjára?
- 2) Amennyiben az első kérdésre részben vagy teljesen igenlő választ kell adni, úgy kell-e értelmezni a 2. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontját, hogy a jelen ügyben leírt rendszer közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül?

Az uniós és a nemzetközi jog hivatkozott rendelkezései

A személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv, az 1. cikk és a 2. cikk (1) és (2) bekezdése.

A Bíróság 2015. július 16-i CHEZ Razpredelenie Bulgaria ítélete (C-83/14, EU:C:2015:480, 46–60. pont); 2017. április 6-i Jyske Finans ítélete (C-668/15, EU:C:2017:278, 17–20. pont); 2021. június 10-i Land Oberösterreich ítélete (C-94/20, EU:C:2021:477).

Az ENSZ-nek a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezménye (ICERD).

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ICESCR).

A Faji Megkülönböztetés Megszüntetésének Bizottságának a Murat Er kontra Dánia ügyben hozott határozata (CERD/C/71/D/40/2007).

A nemzeti jog hivatkozott rendelkezései

Almenboligloven (a szociális lakásokról szóló törvény) (a szociális lakásokról stb. szóló, 2021. szeptember 27-i 1877. sz. egységes szerkezetbe foglalt törvény)

A jelenlegi rendelkezéseket a szociális lakásokról szóló törvény tartalmazza, amely úgy rendelkezik, hogy a szociális lakhatási osztály(ok)nak, amelyeknek egy adott lakóövezet a tulajdonában áll, a települési tanáccsal együtt fejlesztési tervet kell készíteniük az „átalakítandó területként” kijelölt szociális lakóövezetekre

vonatkozóan. A fejlesztési tervet az Indenrigs- og boligministerennek (belügy- és lakásügyi miniszter) jóvá kell hagynia.

A fejlesztési tervben a szociális lakásügyi szervezetnek és a települési tanácsnak meg kell határoznia, hogy hogyan fogják a szociális lakások arányát a lakóövezetben a 2030. január 1-jei teljes lakásszám legfeljebb 40%-ára csökkenteni. A fejlesztési terv tehát azt jelentheti, hogy a szociális lakóövezetbeli bérlők bérleti szerződését meg kell szüntetni.

Az alapeljárás tekintetében a kulcsfontosságú rendelkezés a szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikkében szerepel, amelyet a 2010. december 22-i 1610. sz. törvény iktatott be. A 61a. cikk jelenlegi szövegét a 2021. november 27-i 2157. sz. törvény állapította meg. A „gettó” kifejezést a „párhuzamos közösség” kifejezés, míg a „kemény gettóterület” kifejezést az „átalakítandó terület” kifejezés váltotta fel. Csak a terminológia módosult.

A szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikkének (4) bekezdése értelmében valamely szociális lakóövezet akkor kerül kijelölésre „átalakítandó területként” (korábban: „kemény gettóterület”), ha az az elmúlt öt évben megfelelt a „párhuzamos közösségnek” (korábban: „gettó”) minősülés feltételeinek.

A szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a „párhuzamos közösség” olyan lakóövezet, amely a lakosok munkaerőpiaci kötődésére, a bűnözés szintjére, az iskolai végzettségre és az átlagos jövedelemre vonatkozó négy kritérium közül legalább kettőnek megfelel, és ahol a lakosok több mint 50%-át „nem nyugati országból származó bevándorlók és leszármazottaik” teszik ki.

A fejlesztési tervek stb. jelenlegi rendszerét a 2018. november 27-i 1322. sz. törvény vezette be. Ezzel összefüggésben vezették be azt a követelményt, amely szerint a „gettóterületnek” minősülés szükséges feltétele, hogy a nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik aránya meghaladja az 50%-ot. A módosításhoz vezető törvénytervezetet megelőzően az akkori kormány 2018-ban kidolgozott egy tervet „Et Danmark uden parallelsamfund – Ingen ghettoer 2023” (Párhuzamos társadalmak nélküli Dánia – Gettók nélkül 2023-ban) címmel, amely hangsúlyozta a nem nyugati háttérű, a helyi közösséghez nem kötődő emberek alkotta párhuzamos társadalmak nélküli, összetartó Dánia iránti vágyat. A törvénytervezet e tervre hivatkozással a gettókra vonatkozó kritériumok aktualizálásának és egységesítésének alapjaként a párhuzamos társadalmak elleni küzdelmet jelölte meg. E törvénytervezet értelmében a gettó olyan lakóövezet jelent, ahol a nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik teszik ki a lakosok több mint 50%-át, és ahol a gettókra vonatkozó négy kritérium közül legalább kettő teljesül. A fogalommeghatározás arra összpontosít, hogy a gettóterületeken a fő kihívást a nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik integrációjának hiánya jelenti.

A „bevándorlók”, a „leszármazottak”, a „nyugati” és a „nem nyugati” kifejezéseket sem a szociális lakásokról szóló törvény, sem annak előkészítő anyagai nem határozzák meg. Ehelyett a Danmarks Statistikra (dániai statisztikai hivatal) hivatkoznak, amely statisztikai célokra kidolgozta e fogalmak meghatározását. E két utóbbi fogalommal kapcsolatban a következőket rögzíti:

Nyugati országok

A nyugati országok közé tartozik az EU, Andorra, Ausztrália, Kanada, Izland, Liechtenstein, Monaco, Új-Zéland, Norvégia, San Marino, Svájc, az Egyesült Királyság, az Amerikai Egyesült Államok és a Vatikánvárosi Állam.

Nem nyugati országok

A nem nyugati országok közé tartozik Albánia, Belarusz, Bosznia-Hercegovina, Koszovó, Macedónia, Moldova, Montenegró, Oroszország, Szerbia, a Szovjetunió, Törökország, Ukrajna és Jugoszlávia. Valamennyi afrikai, dél- és közép-amerikai és ázsiai ország. Minden óceániai ország (Ausztrália és Új-Zéland kivételével) és a hontalan személyek.

Lov om etnisk ligebehandling (az etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmódról szóló törvény) (az etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmódról szóló, 2012. május 15-i 438. sz. egységes szerkezetbe foglalt törvény, a későbbi módosításokkal)

A 2000/43 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontját az etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmódról szóló dán törvény 3. cikke ülteti át, amelynek szövege a következő:

„3. cikk

(1) Senki nem gyakorolhat mással szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést az érintett személy vagy harmadik személyek faji vagy etnikai származása miatt.

(2) Közvetlen megkülönböztetés áll fenn, ha egy személlyel szemben faji vagy etnikai származása miatt kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljártak vagy eljárának.

(3) Közvetett megkülönböztetés áll fenn, ha egy látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat az egy faji vagy etnikai származású személyeket más személyekhez képest kevésbé kedvező, kivéve ha ez a rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat jogszerű céllal objektív módon igazolható, továbbá e cél megvalósításának eszközei megfelelőek és szükségesek.

[...]

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Az alapeljárásbeli ügyek központi kérdését az jelenti, hogy az, hogy a szociális lakásokról szóló törvény 168a. cikkének (1) bekezdése alapján az „átalakítandó területeken” (korábban: „kemény gettóterületek”) csökkenteni kell a szociális családi lakások arányát, az etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmódról szóló dán törvénnyel és az annak alapjául szolgáló irányelvvel ellentétes, az etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e. Az átalakítandó terület olyan lakóövezet, ahol az elmúlt öt évben a lakosság több mint 50%-át nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik alkották, és ahol a lakosok munkaerőpiaci kötődésére, a bűnözés szintjére, az iskolai végzettségre és az átlagos jövedelemre vonatkozó négy kritérium közül legalább két kritérium is teljesül.
- 2 A **Schackenborgvænge** lakóövezet (az első, második, harmadik és negyedik ügy) a slagelsei Ringparkenben található szociális lakóövezet. A Ringparkent 2018. december 1-jétől „kemény gettóterületként” jelölték ki, mivel a lakóövezet megfelelt a lakosok munkaerőpiaci kötődésére, a bűnözés szintjére, az iskolai végzettségre és az átlagos jövedelemre vonatkozó mind a négy kritériumnak, továbbá, mivel a lakosok 55,6%-a a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kategóriába tartozott.
- 3 Ezért az érintett lakásügyi társaságok (az FOB és a SABI) Slagelse önkormányzatával együttműködve a szociális lakásokról szóló törvény 168a. cikke (1) bekezdésének megfelelően a Ringparkenre vonatkozó fejlesztési tervet dolgoztak ki. A fejlesztési terv értelmében a szociális családi lakások arányát 40%-ra kell csökkenteni, ami Schackenborgvænge esetében egyes lakóházak fiataloknak szánt lakásokká történő átminősítését, szociális lakások lebontását, magánszemélyek részére történő értékesítést és egy új, magántulajdonban álló épület építését jelenti. A fejlesztési tervet a Trafik, Bygge- og Boligstyrelsen (közlekedési, építésügyi és lakásügyi hatóság) 2020. január 14-én jóváhagyta.
- 4 2020. február 17-én az SAB megszüntetett 17 bérleti szerződést Schackenborgvængében, az öt alperes bérlő szerződését is beleértve. A megszüntetésekre a jóváhagyott bérleti kritériumoknak megfelelően került sor, és azokat a bérlőket, akiknek a bérleti szerződését megszüntették, a rendelkezésre bocsátott információk szerint nem annak alapján választották ki, hogy esetükben „nem nyugati országokból származó bevándorlókról vagy leszármazottaikról” van-e szó. A bérlőknek tartós új elhelyezést ajánlottak fel.
- 5 Ami a bérlőket illeti, röviden, MV (első ügy) Törökországban született és dán állampolgár. EH (második ügy) születési országáról, szüleitől vagy állampolgárságáról nincs információ. LI (harmadik ügy) Boszniában született és boszniai állampolgár. Ami AQ-t és LO-t illeti (negyedik ügy), az előbbi Szíriában, az utóbbi Libanonban született. Mindketten dán állampolgárságot szereztek.

- 6 A bérlők mind tiltakoztak a megszüntetéssel szemben, és jelenleg folyamatban van az SAB által velük szemben arra hivatkozással indított kereset, hogy el kell ismerniük e megszüntetések jogszerűségét. Az öt alperes szerint a keresetet el kell utasítani, és az SAB-nak el kell ismernie, hogy a szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikke érvénytelen.
- 7 A Ringparken 2021. december 1. óta már nem átalakítandó terület, mivel a lakóövezet már nem felel meg a munkaerőpiaci kötődéssel nem rendelkező lakosok arányára, a bizonyos bűncselekmények miatt elítélt lakosok arányára, valamint a lakosok átlagos jövedelmére vonatkozó kritériumoknak. Ugyanakkor az SAB továbbra is köteles a terület jóváhagyott fejlesztési tervének végrehajtására.
- 8 A **Mjølnerparken** (ötödik ügy) koppenhágai lakóövezet, amely a Bo-Vita lakásügyi szervezethez tartozik. 2018. december 1. óta a Mjølnerparken „kemény gettóterületként” (jelenleg: „átalakítandó terület”) van kijelölve, mivel a lakóövezet azóta megfelel a szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikke (1) bekezdésében foglalt négy kritérium közül háromnak, továbbá, mivel a terület lakosainak körülbelül 80%-a a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kategóriába tartozik. A Mjølnerparken még mindig átalakítandó területként van kijelölve.
- 9 Ennek alapján a Bo-Vita 2019. május 8-án kidolgozott egy fejlesztési tervet, amelyet többek között a belügy- és lakásügyi minisztérium (jelenleg a szociális, lakásügyi és az időskorúakkal kapcsolatos ügyekért felelős minisztérium) 2019. szeptember 10-én jóváhagyott. Ez a terv bizonyos lakótömbök eladását foglalta magában. Ennélfogva a Bo-Vitának meg kell szüntetnie az érintett tömbök bérlőinek bérleti szerződését. A bérlőknek új elhelyezést ajánlottak fel.
- 10 Ezen ügy (az ötödik ügy) felperesei az érintett tömbök bérlői vagy volt bérlői. Ami ezeket a bérlőket illeti, röviden, XM Pakisztánban született és dán állampolgárságot szerzett. ZQ Libanonban született és dán állampolgár. FZ Pakisztánban született és dán állampolgár. DL Szíriában született és dán állampolgár. WS Szíriában született és dán állampolgár. JL Szíriában született és hontalan palesztin volt, mielőtt megszerezte a dán állampolgárságot. PB Szíriában született és hontalan palesztin volt, mielőtt megszerezte a dán állampolgárságot. VT Líbiában született és dán állampolgár. YB Dániában született és dán állampolgár. TJ Dániában született és dán állampolgár. RK Dániában született és dán állampolgár. Szülei mindketten Libanonban születtek és dán állampolgárok.
- 11 2020. május 27-én a felperesek keresetet indítottak a szociális, lakásügyi és időskorúakkal kapcsolatos ügyekért felelős minisztériummal szemben, arra hivatkozva, hogy a Mjølnerparken fejlesztési tervének a minisztérium általi, 2019. szeptember 10-i jóváhagyása érvénytelen, többek között amiatt, mivel e terv a szociális lakásokról szóló törvény. 61a. cikkének (4) bekezdésén alapul. A minisztérium a kereset elutasítását kérte.

- 12 A Schackenborgvænge és a Mjølnerpark ügyet egyaránt az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság) elé utalták első fokon történő elbírálás céljából, mivel úgy ítélték meg, hogy az ügyek alapelvi kérdéseket vetnek fel.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

A Schackenborgvænge ügyek (az első, második, harmadik és negyedik ügy)

- 13 Az SAB lakásügyi társaság többek között azt állította, hogy az alperesek bérleti szerződéseinek megszüntetésére az almenlejeloven (a szociális lakások bérbeadásáról szóló törvény) alapján került sor, és hogy az SAB-nak nem volt befolyása arra, hogy a területet 2018. december 1-jén „kemény gettóterületnek” (jelenleg: „átalakítandó terület”) minősítették, valamint, hogy tiszteletben kell tartania a szociális lakásokról szóló törvény szabályait, az „átalakítandó területeken” a szociális családi lakások arányának legfeljebb 40%-ra történő csökkentésére vonatkozó 168a. és 168b. cikket is beleértve.
- 14 A megszüntetések nem minősülnek az etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmódról szóló törvény 3. cikkével ellentétes jogellenes hátrányos megkülönböztetésnek. Nincs szó a bérlők etnikai származásán alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésről. Az SAB a 17 bérlőt, akiknek a bérleti szerződését megszüntette, nem faji vagy etnikai származásuk alapján választotta ki. A megszüntetésre vonatkozó kritériumokat részben a bérlők jövedelemalapja, részben pedig az jelenti, hogy a bérlő vagy a bérlő háztartásában élő más személy az elmúlt hat hónapban követett-e el bűncselekményt.
- 15 Az egyenlő bánásmódról szóló irányelv 3. cikkének (2) bekezdéséből következik, hogy az irányelv nem terjed ki az állampolgárságon alapuló megkülönböztetésre, hanem csak a faji vagy etnikai származáson alapuló hátrányos megkülönböztetésre. Ugyanakkor kétségtelen, hogy bizonyos területeken az egyes államoknak érdeke fűződik ahhoz, és szükségük van arra, hogy az állampolgárság alapján megkülönböztetést alkalmazhassanak. A „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kifejezés esetében nemzeti kifejezésről van szó, mivel a „nem nyugati országok” fogalommeghatározása szerint azok „a nyugati országoktól eltérő minden országot” jelentenek, és így a kifejezés legalább 155 országot magában foglal. Napjainkban mintegy 940 000 000 ember él nyugati országokban, míg körülbelül 7 060 000 000 ember él nem nyugati országokban. A világ nem nyugati országainak lakossága tehát a világ népességének mintegy 88,25%-át teszi ki.
- 16 Az alperes bérlők többek között arra hivatkoztak, hogy az SAB köteles tiszteletben tartani a dán jogot, azonban nem akkor, ha az ellentétes a nemzetközi kötelezettségekkel.

- 17 A jelen ügyben közvetlen hátrányos megkülönböztetésről van szó. A szociális lakások szülő törvény 61a. cikke összeegyeztethetetlen az egyenlő bánásmódról szóló irányelvvel.

A Mjølnerparken ügy

- 18 A felperes bérlők többek között azzal érveltek, hogy az egyenlő bánásmódról szóló irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontjában szereplő „faji vagy etnikai alapon” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kritériumra, és hogy e rendelkezéssel ellentétes, hogy valamely, akár nyugati, akár nem nyugati, lakóövezetben a lakosok egy csoportjának bérleti szerződését azon az alapon szüntessék meg – többek között –, hogy a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” aránya meghaladja az 50%-ot.
- 19 Az irányelv közvetett hátrányos megkülönböztetésről szóló 2. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő „faji vagy etnikai [helyesen: bizonyos faji vagy etnikai] származású személyek” kifejezést továbbá úgy kell értelmezni, hogy a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kritérium e rendelkezés hatálya alá tartozik, így e rendelkezéssel is ellentétes az, ha a lakosok egy csoportjának többek között azzal az indokkal szüntetik meg a bérleti szerződését, hogy a „nem nyugati bevándorlók és leszármazottaik” aránya meghaladja az 50%-ot. A kritérium nem a 2. cikk (2) bekezdésének b) pontjában foglaltak szerinti „látszólag semleges rendelkezés”.
- 20 Ha azonban – a fentiek ellenére – úgy tekintjük, hogy „látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat” áll fenn, azt állítják, hogy a kritérium kellőképpen kapcsolódik „bizonyos” faji vagy etnikai származású személyekhez. A nem nyugati háttérrel rendelkező lakosok csoportja a lakóövezet lakosainak több mint 80%-át teszi ki.
- 21 Még ha azt az álláspontot képviseljük is, hogy nem tekinthető úgy, hogy a kritérium kiterjed a 2. cikk (2) bekezdésének b) pontjában említett, [bizonyos] faji vagy etnikai származású személyekre, a felperesek érvei szerint a konkrét statisztikai adatok azt mutatják, hogy a Mjølnerparken fejlesztési terve által érintett lakosok legnagyobb csoportjai libanoni vagy szomáliai háttérrel rendelkeznek, ami egy meghatározott faji vagy etnikai csoportnak tekinthető.
- 22 Azt állítják továbbá, hogy nem tekinthető úgy, hogy a kritérium jogszerű célkitűzésre irányul. A cél a szociális családi lakások számának csökkentése annak érdekében, hogy a területet „vonzó lakóövezetté” tegyék többek között a különböző lakástípusok keverékének, és így a lakosok megváltozott összetételének a biztosítása révén. Ha ezt összevetjük a „gettók felszámolására” irányuló mögöttes céllal, ahol a gettókat egyértelműen úgy határozzák meg, hogy egy adott területen a lakosok több mint 50%-a nem nyugati háttérrel rendelkezik, a fejlesztési tervek jóváhagyásának valódi célja egyértelműen a nem nyugati háttérrel rendelkező lakosok eltávolításának biztosítása. Az Európai Unió

Bírósága éppen egy családi ház elvesztése tekintetében állapította meg, hogy az az alapvető jogokba való szélsőséges beavatkozásnak minősül.

- 23 Az alperes, a szociális, lakásügyi és időskorúakkal kapcsolatos ügyekért felelős minisztérium többek között arra hivatkozott, hogy az „etnikai származás” 2000/43 irányelvben szereplő fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az nem terjed ki a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kategóriájára.
- 24 Következésképpen nem minősül az irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek az, hogy a szociális lakásokról szóló törvény 168a. cikke arra kötelezi az „átalakítandó területnek” (korábban: „kemény gettóterület”) minősített lakóövezetben működő szociális lakásügyi társaságokat, hogy dolgozzanak ki a területre vonatkozó fejlesztési tervet. Ez akkor is így van, ha a szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikkének (2) bekezdése értelmében az „átalakítandó területként” való minősítés önálló feltétele, hogy e területen a lakosok több mint 50%-át úgynevezett „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” tegyék ki.
- 25 A „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kategóriáját a dániai statisztikai hivatal dolgozta ki statisztikai célokra, és az a dán jogszabályokban több helyen is megjelenik. Annak értékelése, hogy valamely személy a kategóriába tartozik-e, kizárólag a személy születési helyén, valamint a szülei születési helyén és/vagy állampolgárságán alapul.
- 26 A „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kategóriába tartozó személyek rendkívül széles köre nem rendelkezik közös jellemzőkkel az állampolgárság, a nyelv, a kulturális és hagyománybeli gyökerek és a lakókörnyezet, illetve a közös vagy vélelmezett közös múltból eredő szokások, meggyőződések, hagyományok és közös jellegzetességek tekintetében.
- 27 Így nem áll fenn közvetlen és elválaszthatatlan kapcsolat a szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikkének (2) bekezdésében szereplő „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kategóriája – amely a világ népességének több mint felére kiterjed – és a 2000/43 irányelvben szereplő „etnikai származás” kifejezés között.
- 28 A szociális lakásokról szóló törvényben szereplő szabály nem minősül a 2000/43 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett közvetett hátrányos megkülönböztetésnek sem.
- 29 A felperesek csupán azon statisztikákra hivatkoztak, amelyek azt mutatják, hogy a Mjølnerparken lakosainak legnagyobb csoportjai libanoni és szómáliai háttérrel rendelkeznek. A felperesek e tekintetben is összetévesztik az „etnikai származást” az „állampolgársággal”, amely kétségtelenül nem tartozik a 2000/43 irányelv hatálya alá (lásd az irányelv 3. cikkének (2) bekezdését).
- 30 Végül, a szociális lakásokról szóló törvény 61a. cikkének (2) bekezdése különbségtétel nélkül alkalmazandó a „nem nyugati országokból származó

bevándorlók és leszármazottaik” kategóriájába tartozó valamennyi személyre, és mindenesetre a szociális lakásokról szóló törvény szabályainak célja a sikeres integráció biztosítása, ami az uniós jogban közérdeken alapuló kényszerítő indoknak minősül. Végezetül a szabályok arányosak, mivel az integrációt elősegítő intézkedésként megfelelőek és szükségesek is.

- 31 Ebben az ügyben a beavatkozó felek az Institut for Menneskerettigheder (dán emberi jogi intézet) (első, második, harmadik és negyedik, valamint ötödik ügy) és a különleges ENSZ-előadók (ötödik ügy).
- 32 Az Institut for Menneskerettigheder többek között azzal érvelt, hogy a fejlesztési terv jóváhagyása (Mjølnerparken) és a bérleti szerződések megszüntetése (Schackenborgvænge) etnikai származáson alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, mivel a hangsúlyt a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kritériumra helyezték, és mivel ez a kritérium közvetlenül és elválaszthatatlanul kapcsolódik az etnikai származáshoz. Az etnikai hovatartozás tehát meghatározó egy olyan intézkedés végrehajtására vonatkozó döntés szempontjából, amely kevésbé kedvező elbánáshoz vezet, és a kevésbé kedvező elbánás bevezetésére az etnikai származáshoz kapcsolódó okok miatt kerül sor. A „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” kritérium közvetlenül és elválaszthatatlanul kapcsolódik az etnikai származáshoz. A törvény stb. előkészítő anyagaiban több helyen úgy tűnik, hogy a jogalkotó etnikai származás alapján kívánta kezelni a lakosság egy meghatározott csoportjával kapcsolatos problémákat. A kritérium célja, hogy a dániai lakosság egy meghatározott csoportját célozza meg, amely az előkészítő anyagok szerint normái és értékei miatt, amelyek az állampolgárok származásával, nemzeti, genealógiai és kulturális kötődésével és eredetével függnek össze, különbözik a dániai lakosság többségétől. A lakosság ilyen felosztása etnikai származás szerinti felosztás.

A különleges ENSZ-előadók rámutattak többek között arra, hogy a „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” nem semleges kategória, hanem származáson, fajon, etnikai és nemzeti származáson alapul, és hogy ez a kategorizálás közvetlen és közvetett faji megkülönböztetést eredményez. A „nem nyugati” kategóriának a lakásügyi fejlesztési politika meghatározása és a bérlőknek a lakóhelyük elhagyására való – nem szükséges és nem is indokolt – kötelezése érdekében történő alkalmazása Dániának a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény és a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya alapján fennálló jogi kötelezettségei megsértését jelenti. A „nyugati” és a „nem nyugati” kategóriára való felosztás, valamint ez utóbbi kategóriának a lakásfelújítások engedélyezése és a „veszélyeztetett lakóövezetek”, a „gettók” és a „kemény gettók” megkülönböztetése érdekében történő használata származáson és nemzeti vagy etnikai származáson alapuló tiltott közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Bár a „nyugati” országnak minősülő országok kategóriája földrajzilag nem koherens, főként az európai nemzetekből és az európai gyarmati nemzetekből áll, ahol a legtöbb polgár vagy a polgárok többsége

fehér. Ezzel szemben a „nem nyugati” listán szereplő országok elsősorban nem fehér nemzetek, beleértve a világ összes muszlim többségű nemzetét. A „gettókkal” azonos társadalmi-gazdasági mutatók által jellemzett „veszélyeztetett területekre” – azon területekkel ellentétben, ahol a lakosok több mint 50%-a „nem nyugati” – nem vonatkoznak a kibővített felújítási követelmények, ha többségében „nyugati” lakosokból álló közösségekről van szó. A területek etnikai jellegén alapuló teleologikus megkülönböztetésről van tehát szó. Az a tény, hogy a „nem nyugati” kategória különböző nemzeti vagy etnikai származású embereket foglal magában, nem zárja ki a faji megkülönböztetés lehetőségét. Ezenkívül a bérlőket a lakhatáshoz való joguk megsértése révén faji megkülönböztetés éri. A megkülönböztetésmentesség és az egyenlő bánásmód a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 11. cikkében foglalt megfelelő lakhatáshoz való jog alapelvei. Hivatkoznak továbbá a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény 2. cikkének (2) bekezdésére és 5. cikke e) pontjának iii. alpontjára is. A bérlőknek a lakáshasználattal kapcsolatos jogbiztonsága, valamint a lakás elhelyezkedése és megfelelősége, amelyek az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Bizottsága által a 4. sz. általános megjegyzésben megfogalmazott, a megfelelő lakhatáshoz való jog hét alapvető összetevője között szerepelnek, a jelen ügyben veszélybe kerül pusztán amiatt, hogy a bérlők „kemény gettóterületek” „nem nyugati” lakosai, vagy ilyen lakosok mellett élnek.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 33 Az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság) véleménye szerint sem az irányelv 2. cikkének szövegéből, sem a Bíróság ítélezési gyakorlatából nem vezethető le, hogy a 2. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontjában szereplő „etnikai származás” kifejezést a jelen ügyben fennállóakhoz hasonló körülmények között – ahol a szociális lakásokról szóló dán törvény értelmében az „átalakítandó területeken” csökkenteni kell a szociális családi lakások arányát, és ahol az átalakítandó területkénti minősítés feltétele, hogy egy adott lakóövezet lakosainak több mint 50%-át „nem nyugati országokból származó bevándorlók és leszármazottaik” tegyék ki – úgy kell-e értelmezni, hogy az kiterjed a személyeknek a „nem nyugati országokból származó bevándorlókként és leszármazottaikként” meghatározott csoportjára.
- 34 Amennyiben igen, úgy az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság) nem biztos abban sem, hogy úgy kell-e értelmezni a 2. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontját, hogy a jelen ügyben leírt rendszer közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- 35 Mivel ezen elemek tisztázása döntő jelentőséggel bír az alapügyek kimenetele szempontjából, az Østre Landsret (keleti fellebbviteli bíróság) szükségesnek tartja, hogy az Európai Unió Bíróságától kérje az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolását.